

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย ที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติอย่างมาก นับตั้งแต่การกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา ที่เน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม (มาตรา 6) การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาลดข้อจำกัด สำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) การกำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของบุคคล บิดามารดา ครอบครัว ชุมชน องค์กรรัฐ องค์กรเอกชน สถาบันต่างๆ สังคม (มาตรา 10-14) การกำหนดระบบการศึกษา ซึ่งระบุไว้ว่ามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกกระบวนการศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการผสมผสานและการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างรูปแบบเดียวกันและต่างรูปแบบกันได้ (มาตรา 15) การกำหนดการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐซึ่งมุ่งเน้นความเป็นเอกภาพ ประสิทธิภาพ และการกระจายอำนาจ (มาตรา 31-40) การกำหนดสิทธิในการจัดการศึกษาขององค์กรท้องถิ่น (มาตรา 41) การบริหารและการจัดการศึกษาเอกชน ซึ่งมุ่งเน้นความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับการติดตามประเมินคุณภาพและมาตรฐานโดยรัฐ (มาตรา 43) การกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและชัดเจน (มาตรา 47-51) การพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพที่มีมาตรฐานสูง (มาตรา 52-57) การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา (มาตรา 58-68) เหล่านี้เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 2-3) การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นการศึกษาลดข้อจำกัด สำหรับประชาชนทุกคน ให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการจัดระบบโครงสร้างให้มีเอกภาพด้านนโยบายและหลากหลายการปฏิบัติ การกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประเมินคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรต่างๆ ด้วย

การให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนนั้น สถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุด เพราะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่ปฏิสนธิจนตลอดเป็นทารกและเจริญเติบโตเป็นเด็ก และเจริญวัยสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ถ้าครอบครัวอบรมและเลี้ยงดูเป็นอย่างดี จะได้เด็กที่มีคุณภาพและจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต ในทางตรงข้ามหากการอบรมเลี้ยงดูไม่ดี จะได้เด็กที่ขาดคุณภาพและจะได้ผู้ใหญ่ที่ขาดคุณภาพด้วย ส่วนสถาบันการศึกษามีความสำคัญเป็นอันดับรองจากครอบครัว แต่ก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์เป็นอันมาก ถ้าสถาบันการศึกษาดี ย่อมจะช่วยปลูกฝังและกล่อมเกล้าให้เด็กมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตในอนาคต (มาลี จุฑา, 2542, หน้า 243) ครอบครัวเป็นองค์กรที่จัดการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ การกล่อมเกล้าทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการเรียนจากแบบอย่างมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติของบุคคลภายในครอบครัว และการศึกษาอาชีพ โดยถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่าครอบครัวรับผิดชอบการศึกษาลดชีวิต (รุ่ง แก้วแดง, 2543, หน้า 166)

ในสถาบันครอบครัวนั้นผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะว่าเด็กที่ได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่ถูกต้องจากโรงเรียน เมื่อได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นการเสริมแรงจากผู้ปกครอง เด็กจะเกิดความพร้อมในการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างมีความสุข มีพัฒนาการในด้านต่างๆ เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้น ผู้ปกครองควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยให้เข้ามามีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษา เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนกับจุดมุ่งหมายของผู้ปกครองมุ่งพัฒนาที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539, หน้า 93)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด การปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้น ต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งด้านคุณภาพที่พึงประสงค์ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสุขภาพอนามัยที่ดี โรงเรียนต้องจัดให้การบริหารงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ งานการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานในโรงเรียนทุกด้าน เพราะว่าการบริหารงานดังกล่าว จะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการได้

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 วัดแจ้ง และโรงเรียนเทศบาล 2 วัดโพธิ์ ได้มีการบริหารงานโรงเรียนตามแนวหลักของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของกระทรวงมหาดไทย โดยการนำทรัพยากรหรือปัจจัยที่จำเป็นจะต้องมี ต้องใช้ในการดำเนินงานตามภารกิจที่โรงเรียนต้องปฏิบัติโดยทั่วไป 6 ภารกิจ คือ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านบุคลากร ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มาใช้และดำเนินการเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานที่พึงประสงค์ แต่ในสภาพปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า ขาดกำลังบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขาและจำนวนมีไม่เพียงพอ กับชั้นเรียน ซึ่งโรงเรียนได้แก้ไขปัญหามาโดยการจ้างครูมาช่วยสอน อีกทั้งปัญหาในเรื่องจำนวนนักเรียนที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ อันเนื่องมาจากสาเหตุภาวะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง จึงย้ายนักเรียนจากโรงเรียนเอกชนเข้ามาเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้ามากขึ้น (เทศบาลตำบลบางคล้า, 2543) ก่อปัญหาในเรื่องการดำรงชีพในสภาพเศรษฐกิจทรุดตัวของประเทศ ซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งสิ้น การวิจัยความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้าในครั้งนี้ จะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นข้อมูลความจริงต่างๆ ที่ได้จากผู้ปกครองนักเรียนที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า เพื่อการส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไขได้ถูกต้องตามความต้องการของผู้ปกครองและสังคมต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนได้แสดงความคาดหวังใน 6 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ การบริหารอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า ให้บรรลุตามเป้าหมายและตามความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 6 ด้าน คือ

- 1.1 การบริหารงานวิชาการ
- 1.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 1.3 การบริหารงานบุคลากร
- 1.4 การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ
- 1.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
- 1.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอาชีพ

คำถามในการวิจัย

1. ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับใด
2. ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอาชีพมีความแตกต่างกัน

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามอาชีพมีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้มีประสิทธิภาพตามความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 6 ด้าน คือ

- 1.1 การบริหารงานวิชาการ
- 1.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 1.3 การบริหารงานบุคลากร
- 1.4 การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ
- 1.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
- 1.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,269 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2544 จำนวน 297 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่

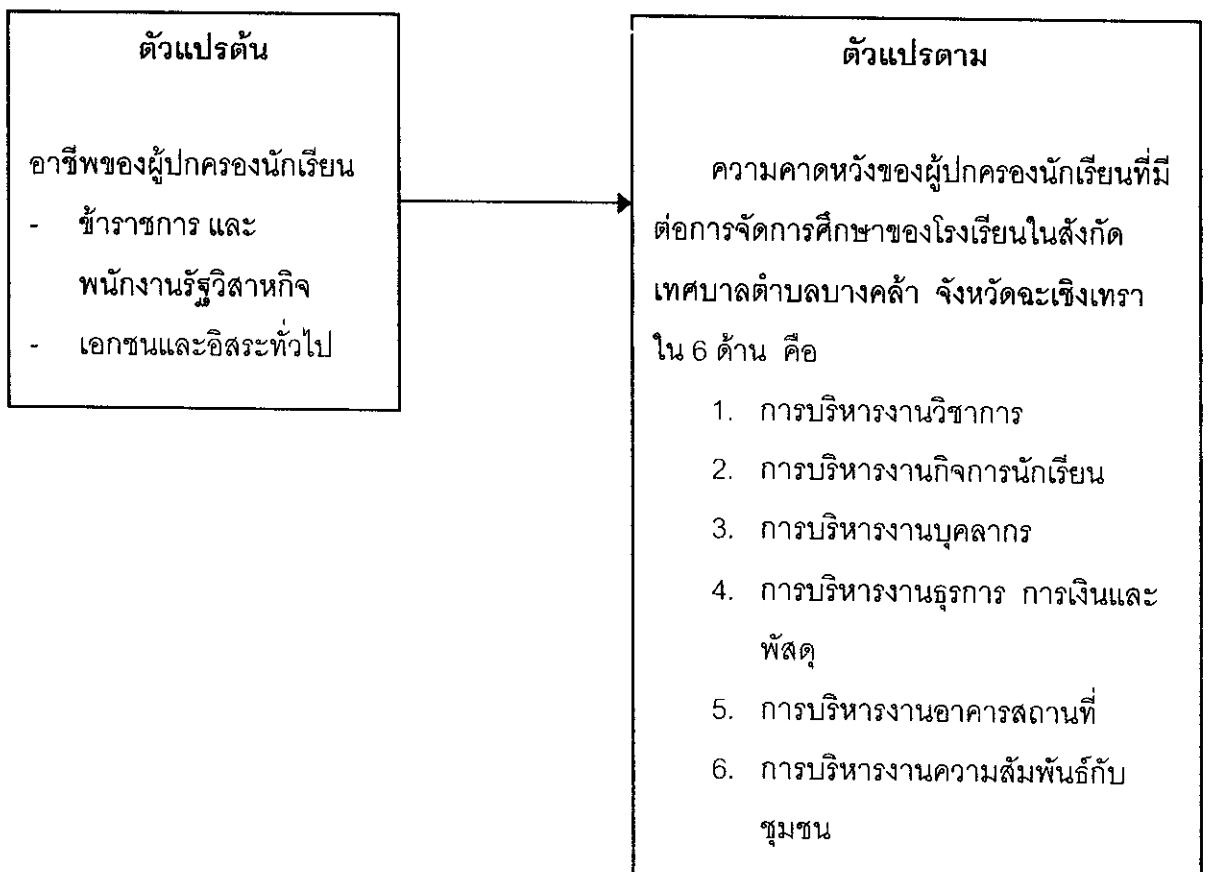
- 3.1.1 ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 3.1.2 เอกชนและอิสระทั่วไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 6 ด้าน คือ

- 3.2.1 การบริหารงานวิชาการ
- 3.2.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 3.2.3 การบริหารงานบุคลากร
- 3.2.4 การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ
- 3.2.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
- 3.2.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยอาศัยแนวคิดหลักในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจำแนกขอบข่ายการบริหารโรงเรียนออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน (กิตติมา ปรีดีติติก, 2532, หน้า 40-41) ตรวจสอบและอ้างอิงแหล่งที่มาของการบริหารงานใน 6 ด้าน โดยนำมาใช้เป็นแนวทางสร้างเครื่องมือเพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา หมายถึง ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน ที่จะให้โรงเรียนบริหารงานต่างๆ ในความรับผิดชอบอย่างมีคุณภาพ วัดได้โดยการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนใน 6 ด้าน คือ

1.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การนำการส่งเสริมการเสนอแนะ และติดตามงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน การสร้าง และจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียน

1.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การนำการส่งเสริมการเสนอแนะ และติดตามประเมินผลงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้บรรลุผลยิ่งขึ้น ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน การปกครองนักเรียน การดำเนินกิจกรรมแนะแนว และการให้บริการด้านอื่น

1.3 การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การพัฒนาและธำรงรักษามูลค่าบุคลากร การรักษาระเบียบวินัย การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.4 การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ หมายถึง การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุ ที่ปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน โดยยึดกฎหมายตามระเบียบข้อบังคับเกณฑ์เงื่อนไขตามหนังสือสั่งการ เป็นลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำ ประกอบด้วย การบริหารงานธุรการ งานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานประชาสัมพันธ์ งานรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน งานการเงิน มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

1.5 การบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง การใช้ การดูแลอาคารและสถานที่บริเวณโรงเรียน รวมถึงการจัดบริเวณโรงเรียนและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อให้สามารถใช้ได้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย งานการจัดอาคารสถานที่ งานการใช้อาคารสถานที่ งานการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ งานการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ งานการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

1.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การประสานงานกับชุมชน ในด้านการรับ การส่งข่าวสารข้อมูล และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อการสร้างความเข้าใจอันดีในการ

ร่วมมือกันพัฒนาทั้งโรงเรียนและชุมชน ประกอบด้วย งานการให้บริการชุมชนในด้านต่างๆ งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน งานการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ งานการประชาสัมพันธ์

2. ผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดู เอาใจใส่อบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างใกล้ชิดที่บ้าน ซึ่งอาจจะเป็นบิดามารดาหรือญาติพี่น้องของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปีการศึกษา 2544

3. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง ประเภทของงานที่ผู้ปกครองนักเรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดรายได้ในการเลี้ยงชีพ ซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ หมายถึง อาชีพข้าราชการ และพนักงานในองค์กรของรัฐ

3.2 เอกชนและอิสระทั่วไป หมายถึง อาชีพประกอบกิจการในธุรกิจต่างๆ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ลูกจ้าง และอาชีพอิสระทั่วไป

4. โรงเรียนเทศบาล หมายถึง โรงเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 วัดแจ้ง และโรงเรียนเทศบาล 2 วัดโพธิ์